

Vynucování práva EU

Typy žalob (řízení) u SDEU

NVS – okruhy 13 a 14

Objekty vynucování práva (vůči komu)

Vynucování

- vůči *členským státům*
- vůči *orgánům EU*
- vůči *jednotlivcům*

Vynucování práva EU – přehled 1

- **vůči členským státům:**
- na podnět Komise – Soudní dvůr
  - správní řízení před Komisí
  - žaloba Komise nebo čl.státu k ESD, rozsudek ESD
  - nerespektování rozs. ESD: další řízení před Komisí
  - návrh Komise ESD na uložení pokuty – pokuta ESD
- na podnět Komise – Rada
  - nadměrný schodek veřejného rozpočtu, rozh. Rady
- na podnět jednotlivce
  - předběžná otázka, odpovědnost typu Francovich
  - podnět Komisi – řízení před Komisí atd.

Vynucování práva EU – přehled 2

- **vůči jednotlivcům (zejména podnikům)**
  - řízení před Komisí, rozhodnutí Komise (pokuta)
  - žaloba k Tribunálu (- ESD)
  - výkon rozhodnutí
- **vůči orgánům EU**
  - žaloba na neplatnost aktu
  - žaloba na nečinnost

Subjekty vynucování práva EU (kdo vynucuje)

Unijní orgány:

- KOMISE (správní řízení)
- SOUDNÍ DVŮR (soudní řízení)
- Rada EU – jen zcela výjimečně a mimořádně

Orgány členských států:

- správní orgány, soudy

Vynucování práva vůči členským státům podrobně - 1

- Porušení unijního práva členským státem:
- **jen orgány EU**
- obecná porušení práva EU:
  - **správní řízení (Komise)**
  - **soudní řízení (SD)** (návrh Komise – **uvážení**)
  - event. **finanční postih** rozhodnutím SD na návrh Komise
    - čl. 258, 260 a 271 SFEU
(žaloba může být podána i jiným členským státem – velmi vzácné)

Články 258 – 260 blíže

Článek 258 (Řízení před Komisí, žaloba Komise na porušení povinnosti)

Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj ze Smluv vyplývá, vydá o tom **odůvodněné stanovisko** poté, co umožní tomuto státu podat vyjádření. *Řízení zahajuje ex offo.*

Nevyhoví-li tento stát stanovisku ve lhůtě stanovené Komisí, **může Komise předložit věc Soudnímu dvoru** Evropské unie. *Je zde prostor na uvážení.*

Článek 259 (Žaloba jiného členského státu na porušení povinnosti)

Má-li **členský stát** za to, že jiný členský stát nesplnil povinnost, může věc předložit Soudnímu dvoru Evropské unie. Nejprve věc předloží Komisi – i zde odůvodněné stanovisko.

Článek 260 (Sankce ukládané Soudním dvorem)

Shledá-li Soudní dvůr, že členský stát nesplnil povinnost, **je tento stát povinen přijmout opatření, která vyplývají z rozsudku** (= závaznost rozsudku). Má-li Komise za to, že se tak nestalo, může předložit věc Soudnímu dvoru **znovu**. Navrhne paušální částku nebo penále. Shledá-li Soudní dvůr totéž, může mu uložit zaplacení paušální částky nebo penále (*druhé kolo u Soudního dvora*). *Nesmí překročit výši v návrhu Komise.*

Předloží-li Komise Soudnímu dvoru věc podle článku 258 z důvodu, že dotyčný stát nesplnil povinnost **sdělit opatření provádějící směrnici** přijatou legislativním postupem, může, pokládá-li to za vhodné, **navrhnout hned** paušální částku nebo penále **(v prvním kole)**.

Vynucování práva vůči členským státům - 2

- Následky nerespektování rozsudku SD:
  - stát se stále nepodřídil rozhodnutí SD: návrh Komise na finanční postih (čl. 260)
  - **formy pokuty:**
    - paušální částka** – podle následků, odstrašení
    - penále** (po dnech apod.) – tlak na ukončení
    - obojí zároveň**

Kalkulace penále 2021

- **výpočet penále (denní sazba):**
= základ (2 683 EUR) x Z x T x n
Z = koef. závažnosti (1 – 20)
T = koef. trvání (1 – 3)
n = koef. platební schopn. (0,08 – 4,95)
- **výpočet jednorázového paušálu:**
základ = 2 656 000 EUR
násobí se koef. „n“, minimální paušál podle tabulky

2021:

Základní paušální pokuta (jednorázová) je EUR 2 656 000. Pro ČR EUR 1 310 000 (násobeno koef. „n“).

Základní částka pro denní penále (tj. za každý den porušování) je EUR 2 683, ta se násobí koeficienty

Koef. „n“ je pro ČR 0,59 (SR 0,31)

(Jen pro zajímavost)

SDĚLENÍ KOMISE

Úprava výpočtu paušálních částek a penále, které Komise navrhuje v rámci řízení o nesplnění povinnosti u Soudního dvora Evropské unie, po vystoupení Spojeného království z EU
(2021/C 129/01)

Komise určuje referenční hodnotu koeficientu „n“ pomocí průměru každého z obou používaných prvků, tj. HDP a počtu zástupců v Evropském parlamentu.

Průměr se vypočítá takto: faktor „n“ je geometrický průměr vypočítaný na základě druhé odmocniny součinu koeficientů založených na HDP členských států a počtu křesel v Evropském parlamentu. Vypočítá se na základě této rovnice:

$$\sqrt{\frac{GDP_n}{GDP_{avg}} \times \frac{Seat_n}{Seat_{avg}}}$$

Vynucování práva vůči členským státům – 3 (nadměrný schodek)

- **Zvláštní sankční systém pro nadměrný schodek veřejných financí (čl. 126 SFEU)**
- rozhoduje Rada na doporučení Komise
- výzva nevyslyšena:
  - výzva EIB – přehodnotit úvěrovou politiku
  - kauce
  - pokuta

Vynucování práva vůči členským státům – 4 (základní hodnoty)

Zvláštní právně politická odpovědnost podle článku 7 Smlouvy EU

1. Rozhodnutí **Rady** (4/5) o **nebezpečí** porušení základních hodnot EU (hrozba)
2. Rozhodnutí **Evropské rady** (jednomysl.) o tom, že **došlo k závažnému porušení**
3. Eventuální rozhodnutí **Rady** (kvalif.větš.) o **suspenzi členských práv**

- **Odpovědnost typu Francovich:** zcela jiná podstata (= odpovědnost státu za následky porušení práva EU)

Vynucování práva EU vůči jednotlivcům

- **správní řízení:** Komise (hosp. soutěž) ukládá pokuty
- **soudní řízení:** napadení rozhodnutí Komise žalobou na neplatnost, zrušení, změnu rozhodnutí (Tribunál)
- čl. 261, 263

Vynucování práva EU vůči jednotlivcům

- **správní řízení:** Komise (hosp. soutěž)
ukládá pokuty
    nařízení 1/2003
- **soudní řízení:** napadení rozhodnutí
Komise žalobou na neplatnost, zrušení,
změnu rozhodnutí (Tribunál)
- čl. 261 (229), 263 (230)
- **vykonatelnost rozhodnutí o pokutě:**
    Komise požádá soud členského státu podle
    sídla povinného

Příklady nedávných velkých pokut uložených Komisí

Brusel - Evropská komise potrestala americký **Google**. Za **zneužívání dominantního postavení** operačního systému Android pro mobilní zařízení mu udělila největší pokutu v historii ve výši **4,34 miliardy eur** (okolo 110 miliard Kč).

Google musí nezákonných praktik zanechat nejpozději do 90 dní, jinak mu hrozí další sankce v podobě pokuty ve výši až pěti procent celosvětového průměrného denního obratu mateřské firmy Alphabet. 2018

Google dostal již třetí pokutu za zneužívání svého postavení na trhu - **1,49 miliardy eur** (38,2 miliardy Kč) kvůli omezování konkurentů na trhu s internetovou reklamou,

V roce 2017 dostal americký podnik od komise pokutu **2,42 miliardy eur** za zvýhodňování své služby pro porovnávání obchodních nabídek.

Evropská komise (EK) vyměřila pokutu **1,07 miliardy eur** (27,46 mld Kč) pěti **bankám** za **účast v kartelu** - Barclays, Citigroup, JPMorgan, MUFG a Royal Bank of Scotland. Švýcarská banka UBS se pokutě vyhnula tím, že EK na existenci kartelu upozornila.

Banky Barclays, Royal Bank of Scotland, Citigroup a JPMorgan dostaly pokutu zhruba **811,2 milionů eur** (20,84 miliardy Kč) za účast v kartelu nazvaném Forex – Three Way Banana Split. ---- Barclays, RBS a MUFG Bank pak byly pokutovány částkou zhruba 257,7 milionů eur (6,62 miliardy korun) za účast na dalším kartelu nazvaném Forex – Essex Express.

Vynucování práva EU vůči orgánům EU

- čl. 263 – žaloba na neplatnost legislativního nebo jiného aktu EU
- neplatnost i v rámci řízení o předběžné otázce
- čl. 268 – žaloba na náhradu škody způsobené orgánem EU

Žaloba na neplatnost - 1

- čl. 263 – **žaloba na neplatnost** legislativního nebo jiného aktu EU

Soudní dvůr Evropské unie přezkoumává legalitu legislativních aktů, aktů Rady, Komise a Evropské centrální banky, s výjimkou doporučení a stanovisek, a rovněž aktů Evropského parlamentu a Evropské rady, které mají právní účinky vůči třetím osobám.

+ **mezinárodní smlouva** „vnější“ (dohody - čl. 218 odst. 11)

AKTIVNÍ LEGITIMACE - *privilegovaní žalobci* – žaloba podána

(1) členskými státy, Evropským parlamentem, Radou nebo Komisí (důvody viz dále)

(2) Účetním dvorem, Evropskou centrální bankou a Výborem regionů k ochraně jejich práv (= *poloprivilegovaní žalobci*).

Důvody neplatnosti

- A. Nedostatek pravomoci – absolutní, relativní vč. principu subsidiarity (C-376/98 – tabáková reklama)**
- B. Podstatné formální vady aktu (např. chybějící nebo nedostatečné odůvodnění aktu)**
- C. Porušení Smlouvy o EU, Smlouvy o fungování EU nebo pravidla k jejímu provedení (nikoli akty sekundárního práva)**
- D. Zneužití pravomoci**

Neplatnost z důvodu zneužití pravomoci - C-146/13 (příklad)

Podle ustálené judikatury je akt postižen zneužitím pravomoci pouze tehdy, pokud se na základě objektivních, relevantních a shodujících se nepřímých důkazů ukáže, že **byl přijat za výlučným nebo přinejmenším rozhodujícím účelem dosáhnout jiných cílů**, než jsou cíle, pro které byla daná pravomoc svěřena, nebo **vyhnout se postupu zvláště upravenému SFEU** pro vyrovnání se s okolnostmi daného případu (Fedesa a další, C-331/88, jakož i Španělsko a Itálie v. Rada, C-274/11 a C-295/11).

Žaloba na neplatnost – 2 (jednotlivci)

NEPRIVILEGOVANÍ ŽALOBCI – *právní zájem + těsnější vztah*

(čl. 263/3) Každá *fyzická nebo právnická osoba* může podat žalobu proti

1) *aktům, které jsou jí určeny* nebo

2) *aktům, které se jí bezprostředně a osobně dotýkají* (konkrétní vlastnosti postiženého podniku, které ho vyčleňují z obecného okruhu adresátů aktu)

- (prakticky nesplnitelná podmínka – Plaumannův test -25/62: zvláštní vlastnosti nebo specifika faktické situace, které žalobce individualizují)

3) **LISABON PŘIDÁVÁ (liberalizuje):** jakož i proti právním aktům *s obecnou působností* (= „regulační“ - nařizovací akt), které se *jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření* (nařízení).

contre les actes réglementaires qui la concernent directement et qui ne comportent pas de mesures d'exécution

against a regulatory act which is of direct concern to them and does not entail implementing measures

voči regulačným aktom, ktoré sa jej priamo týkajú a nevyžadujú vykonávacie opatrenia.

Plaumannův test – 25/62

zrušení rozhodnutí Komise adresovaného SRN (clo na dovoz klementinek)

Jiné osoby, než kterým je rozhodnutí určeno, mohou tvrdit, že se jich **osobně dotýká** pouze tehdy, pokud jsou dotyčným rozhodnutím zasaženy z důvodu **určitých vlastností, které jsou pro ně zvláštní, nebo faktické situace, která je vymezuje** vzhledem ke všem ostatním osobám, a tím **je individualizuje** způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát rozhodnutí.

Zde je žalobce zasažen sporným rozhodnutím **jakožto dovozce klementinek ze třetí země (clo)**, tj. z důvodu obchodní činnosti, která může být vykonávána kdykoli a kýmkoli, a která proto není způsobilá vymezovat ho vzhledem k napadenému rozhodnutí obdobným způsobem jako adresáta.

Žaloba na neplatnost - lhůta, účinky

Žalobu lze podat **do 2 měsíců** od

- vyhlášení aktu v ÚVEU,
- notifikace individuálního rozhodnutí adresátovi
- dne, kdy se subjekt (který nebyl adresátem) dozvěděl nejen o aktu jako takovém, ale o jeho přesném obsahu a odůvodnění.

Účinky rozhodnutí o neplatnosti aktu

Vyslovená **neplatnost je absolutní, tedy ex tunc**. U nařízení (a na základě rozšiřujícího výkladu ESD i u směrnic) lze rozhodnutím určit **přetrvávající právní následky neplatného aktu**. Neplatnost se může týkat i jen části aktu (jednotlivého ustanovení) jen je-li tato část plně oddělitelná od zbytku.

ESD nemůže dávat žádné pokyny jiným institucím a orgánům EU, jak se vyvarovat chyb, které k neplatnosti vedly.

Jednotlivec – časté případy

proti rozhodnutí:

- postih ze strany Komise za porušení soutěžních pravidel,
- reakce na schválení Komisí kartelové dohody mezi konkurenty,
- reakce na souhlas Komise se státní podporou

proti nařízením:

- uložení antidumpingového cla vývozcí z nečlenského státu do EU (nařízení),
- uložení vyrovnávacího cla vývozcí z nečlenského státu do EU, který obdržel od svého státu podporu (nařízení)

Článek 261 (*lex specialis*)

Nařízení vydaná společně Evropským parlamentem a Radou nebo Radou na základě ustanovení Smluv

mohou na Soudní dvůr Evropské unie přenést pravomoc k ***soudnímu přezkumu*** v plné jurisdikci týkající se ***sankcí***, které tato nařízení stanoví.

(nař. 1/2003)

Žaloba napadající sankce uložené jednotlivcům (čl. 261 SFEU)

Ustanovení článku 261 je **speciálním ustanovením ve vztahu k čl. 263** a týká se zvláštního případu, kdy Komise ukládá sankce jednotlivcům na základě ustanovení nařízení, které ji k tomu zmocňují. Vzhledem k tomu, že tuto žalobu podávají jednotlivci (zpravidla podniky), je pro ni věcně příslušný ***Tribunál***.

Soud má zde velmi široké pravomoci a může rozhodnout několikerým způsobem:

- zrušení napadeného rozhodnutí Komise (podle kritérií čl. 263),
- změna napadeného rozhodnutí Komise (např. snížení pokuty).

Rozhodnutí nemusí vycházet jen z objektivních znaků neplatnosti aktu, ale i z posouzení práv a zájmů účastníků.

Čl. 262

Rada může přijímat právní předpisy s cílem přenést na Soudní dvůr EU v míře, kterou Rada stanoví, pravomoc rozhodovat ve věcech týkajících se **aktů** přijatých na základě Smluv, **které vytvářejí evropská práva duševního vlastnictví.**

(= spory s Úřadem EU pro duševní vlastnictví o zápis unijních známek)

Žaloba na nečinnost - čl. 265

Námitka nepoužitelnosti - čl. 277

Žaloba na nečinnost - čl. 265

orgán EU odmítá vydat akt (rozhodnout), je-li povinnost akt vydat
aktivní legitimace: jako u žaloby na neplatnost

podmínka platné žaloby: předchozí vyzvání - pak 2 + 2 měsíce
deklaratorní rozsudek (vliv na event. vymáhání náhrady škody)

Námitka nepoužitelnosti čl. 277 ("nepřímá žaloba")

V jiném řízení se akt (nařízení) použije, **není objektivně neplatný**

Příklad: žaloba proti správnímu rozhodnutí Komise, které se opírá o
vadné nařízení – námitka nepoužitelnosti tohoto nařízení

Řízení o posudku - čl. 218 odst. 11 (mezinárodní dohody)

- slučitelnost dohody se Smlouvami,
pravomoc Unie k jejímu uzavření
- aktivní legitimace: členský stát, EP, KO,
RA

Celkový přehled žalob (řízení) před SDEU

PŘÍMÉ ŽALOBY

- **Porušení povinnosti členského státu (268-270)**
- Mimosmluvní nebo smluvní odpovědnost EU (340)
- Rozhodčí doložka ve smlouvách (272)
- Spory mezi čl. státy (rozhodčí smlouva) (273)
- Zaměstnanecké spory (270)
- Spory z opatření Rady podle čl. 7 SEU (269)
- **Neplatnost aktu nebo rozhodnutí orgánu EU (263)**
- **Žaloba týkající se sankcí jednotlivcům (261)**
- **Duševní vlastnictví (262)**
- **Nečinnost orgánu EU (265)**

Přehled žalob (řízení) před soudy EU - 2

NEPŘÍMÉ ŽALOBY

- Žaloba na neaplikovatelnost nařízení (277)
- Řízení o předběžné otázce (267)

JINÉ

- Řízení o posudku (mezinárodní dohody) (218/11)